
ELHUNYT PEJTSIK ÁRPÁD GYÖRGY

(1935-2020)

Pejtsik Árpád György

Életének 86. évében hosszú betegség után 2020. december 28-án elhunyt Pejtsik Árpád György nemzetközi híró zenepedagógus, gordonkaművész-tanár, zeneszerző, szakfelügyelő, számos zenepedagógiai mű szerzője és közreadója, a Magyar Állami Operaház jubileumi arany emlékgyűrűvel díjazott nyugalmazott művésze, az Artisjus-díj, az Apáczai Csere János-díj és a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéttje.

Pejtsik Árpád 1935-ben született. A családban kultusza volt a kamarazenélésnek, édesapja indíttatására vett hangszert a kezébe, akinek szívügye volt, hogy fia csellózni tanuljon.

Tanárai Banda Ede, Sebestyén Sándor és Zsámboki Miklós voltak, utóbbi a magyar gordonkaoktatás megalapozójának, Popper Dávidnak volt tanítványa, így Pejtsik folytatója, örököse ennek az iskolának.

Harminchárom évig játszott a budapesti Operaház zenekarában, de tevékenysége a pedagógiában csúcsosodott ki. Tudatosan kereste és találta meg azt a határterületet, amelyben a legjobb lehet. Egyszerre birtokolta a hangszeres és a zeneszerzői tudást, a pedagógiai érzéket és azt a hatalmas repertoár-ismeretet, amelyet sok évtizedes tudatos anyaggyűjtéssel, jegyzeteléssel teremtett meg.

Pejtsik Árpád neve mindenki számára ismerősen cseng, aki gordonkázni tanult vagy tanított az elmúlt évtizedekben. Több mint száz kiadványt jelentetett meg az Editio Musica Budapest Zeneműkiadónál, melyek egy része kimondottan tananyagot, más része a repertoár bővítését szolgáló előadási darabokat tartalmaz. Ezek a kották világszerte ismertek lettek, és nemzetközi vizsgaanyagokba is bekerültek.

Az alapfokú zeneoktatásban tevékenykedett, de tanítványai közül sokan még a huszas éveikben is visszajártak hozzá továbbképzésre a zene szeretete és a Tanár úr nagyszerű órái, a vele kialakított harmonikus tanár-diák kapcsolat miatt. Tanítványai országos zenei versenyeket nyertek, számosan zenei pályára kerültek előadóművészként vagy tanárként.

Felismerte, hogy a kamarazene művelése a zenét tanulók és különösen a vonósok számára nagyon fontos már a lehető legkorábban. Mint mondta, a tiszta intonáció egy másik szólam tükrében sokkal könnyebben és gyorsabban elsajátítható. Fontos a harmóniai élmény (amit egy zongorista vagy egy gitáros egymaga is megteremthet), és a kiterjesztett hangzásvilág megismerése. Amikor a tanár és a növendék együtt játszik, az nemcsak a mester-tanítvány kapcsolat elmélyítését szolgálja, hanem az első lépést is jelenti a másik zenésszel való közös munka, alkotás, egymásra figyelés megtanulására.

Éppen ezért a kamarazenei oktatást Pejtsik már a kezdőknek szánt „Gordonka ABC” című kiadványában elkezdte, és folytatta annak második és harmadik kötetében. Úgy vélte, hogy évek során minden tanárnak kialakul az elképzelése arról, hogy munkájával mit kíván elérni, és milyen módszerrel kívánja elérni azt. Iskolájával senkit nem óhajtott rábírní elképzeléseinek a módosítására, hanem azok megvalósításához kínált vonzó zenei anyagot.

Másik nagyobb lélegzetű műve, „A vonós kamarazene iskolája” négy kötetében fokról fokra vezeti be a vonós hangszereken tanulókat a kamaramuzsikálás mesterségébe és művészetébe, s mintegy keresztmetszetét adja négy évszázad vonós kamarazenéjének, tudatosan odafigyelve arra is, hogy betekintést nyújtson a zeneszerzők alkotó módszereibe. Pejtsik nemcsak a kötetek anyagát állította össze, hanem minden kötethez általános, az egyes művekhez pedig speciális tanácsokat is fűzött, amelyek az együttes játék technikai megvalósítását segítik. Mindezzel arról kívánta meggyőzni azokat, akik zenét tanulnak vagy tanultak, hogy a kamarazene nem a koncertező művészek privilégiuma: a közös

muzsikálás semmi máshoz nem hasonlítható örömében már két-három év hangszerstanulás után bárki részesülhet.

Zeneiskolai tapasztalatai alapján úgy látta, hogy a fenti iskolák mellett szükség van olyan kamarazenei kiadványokra is, amelyek már néhány év hangszerstanulás után is sikerélményt nyújtanak. A mai kor gyermekét nehéz azzal meggyőzni, hogy öt-hat év gyakorlás és tanulás után jut csak élményt adó tudás birtokába. Ezért Pejtsik az EMB „Kezdők muzsikája” sorozatához elkészített több olyan kötetet, amelyek darabjai mind az első fekvésben mozognak, és már két év hangszerstanulás után is örömet szereznek a tanulóknak.

A gordonka nagy hangterjedelme lehetővé teszi, hogy a különböző fekvésben játszó három vagy négy hangszer teljes értékű kamarazenei hangzást hozzon létre. E lehetőséggel kezdetben csak csellista-zeneszerzők éltek, ám az ő kompozícióik mellett már a 19. században elkezdtek megjelenni a több gordonkára készített átiratok. Ezt a hagyományt folytatja Pejtsik a „Kamarazene gordonkákra” című sorozattal, melynek átiratait maga készítette. Mivel a gordonka hangterjedelme nagyjából megegyezik az énekhangéval, a legmélyebb basszustól a koloratúrszopránig, számos gyönyörű kórusmű átirata is bekerülhetett a sorozatba. A kötetek összeállításakor a zenetörténet különféle korszakaiból válogatott, így valamennyi kötet színes, változatos játszani valót kínál a csellistáknak. A szólamok egy része könnyen játszható, így azok is bekapcsolódhatnak a közös zenélésbe, akik a hangszerjátékban még kevésbé járatosak.

Kiadványait technikailag és zeneileg is metodikusan építette fel. Hatalmas és alapos előtanulmányokat végzett minden munkájához, rengeteg darabot nézett és játszott át. Tanártársai nemcsak kiadványait használták nagyrabecsüléssel, de mint szakfelügyelőt is elismerték és szerették.

Páratlan emberségének emlékét megőrzi mindazok, akik földi élete során valaha kapcsolatba kerültek vele. Önzetlen szolgálatra épült kivételes életműve tovább él a tanítványokban és azok tanítványaiban, fennmarad a hangokban és dallamokban, melyeket kiadványaiból szerte a világon e pillanatban is az ő szellemiségét tükrözve, az együttmuzsikálás örömével keltenek életre.

Sigrai László

Pejtsik Árpád György fontosabb munkáiból:

